מיתיבי *וחכמים אומרים תבעו ממון בשלשה תבעו נפשות בעשרים ושלשה בשלמא לרבא תבעו ממון תחלה בשלשה תבעו נפשות תחלה אפילו ממון בעשרים ושלשה אלא לעולא קשיא אמר רבא *אני וארי שבחבורה תרגימנא ומנו רב חייא בר אבין הכא במאי עסקינן שהביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והזימום לעדי הבעל בא לגבות ממון מבעל בשלשה ובמקום נפשות בעשרים ושלשה אביי אמר דכולי עלמא חיישינן ללעז ומשום כבודן של ראשונים הכא במאי עסקינן כגון דאתרו בה סתם והאי תנא הוא דתניא *ושאר כל חייבי מיתות שבתורה אין ממיתין אותם אלא בעדה ועדים והתראה ועד שיודיעוהו שהוא חייב מיתה בבית דין, ר' יהודה אומר עד שיודיעוהו באיזה מיתה הוא נהרג רב פפא אמר הכא באשה חבירה עסקינן וקמיפלגי בפלוגתא דרבי יוסי בר יהודה ורבנן דתניא ר' יוסי בר יהודה אומר *חבר א"צ התראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד רב אשי אמר כגון דאתרו

וה"ק תבעו ממון כו' · ברייתא היא: **תבעו ממון תחלה** · דלא בא לידון בעדים אלא על פיו ולהפסידה כתובתה מודינן דבשלשה: **תבעו נפשות תחלה** · דאמר להביא עדים: **אפילו ממון** · כגון אם לא מצא עדים ואמר דוטו לי מיהא להפסידה כתובה אעפ"כ בעינן עשרים ושלשה משום כבוד ראשונים: **אלא לעולא** · דאמר רבנן ללעז חיישי שמא ישמעו עדים ויבואו, תבעו ממון בשלשה היכי משכחת לה לעולם עשרים ושלשה לרבנן בעינן משום דחוששין ללעז: **והזימום** · דתו ליכא למיחש ללעז דאיגלי מילתא דאהני סהדי סמיך והני סהדי שקרי נינהו ואפילו להפסידה כתובתה לא מהימני דהשתא בתר סהדי שקרי קא מהדר ושקורי קמשקר ובעי למיתב מאה סלע לאב ולו תהיה לאשה ותבעו ממון דקאמרי רבנן אתביעת מאה סלע שהאב תובע קאי והכי קאמר בא האב לגבות ממון מבעל שכמלא כבר שקרן בשלשה דהזמנה אחריתי היא ואפילו כבוד ראשונים ליכא למימר הכא דדינא אחרינא הוא דמעיקרא בעל הוה תובע והשתא אב קא תבע: **ובמקום דאיכא דיני נפשות** · כלומר וכל היכא דאיכא למיחש לנפשות כגון בתחילת הדין אפילו אין לו עדים יש לחוש שמא *)ישמעו ויבואו עדים, עשרים ושלשה בעי. ואית דמפרשי כל תביעת ממון דהא שמעתא אמאה כסף דאב תבע לבעל ואי אפשר לומר כן דהא לא מחייב בעל מאה סלעים אא"כ הביא עדים והוזמו דכל זמן שלא הביא עדים נאמן אף להפסידה כתובה כדפרישית לעיל ואי בשהוזמו עדיו איירי מתניתין תו ליכא למימר חוששין ללעז ועוד מדגרסינן בתירוצא דרב חייא בר אבין בא לגבות ממון מבעל דפריש דרבי חייא להאי תבעו ממון אמאה סלע מכלל דעד השתא הוה שמעינן תבעו ממון אבעל ואיהו תבע להפסיד כתובה: **אביי אמר** · אי בשלא הביא עדים דכולי עלמא חוששין ללעז ובעינן עשרים ושלשה דילמא שמעי סהדי ואתו ומדבעינן עשרים ושלשה ברישא, אפילו ממון בעשרים ושלשה דחוששין לכבודן של ראשונים, הכא בפלוגתא דמתניתין כגון שהביא עדים בתחילת הזמנתו לדין דתו ליכא למיחש(א) לסהדי אחריני והני אמרי באפי תלתא דהתרו בה מיתה סתם ולא הזכירו לה סקילה כדין נערה המאורסה רבי מאיר סבר תו ליכא הכא דיני נפשות ובהני שלשה סגי למידן דיני ממונות דכתובה דכי נמי יוזמו ישלם מאה כסף ורבנן סברי כיון דאתרו ביה מיתה דיני נפשות איכא ומיקטלא והאי תנא הוא וכו' וברייתא דקתני לרבנן תבעו ממון בשלשה כדתרגמה רב חייא בר אבין: **ושאר כל חייבי מיתות כו'** · גבי מסית קאי דרחמנא אמר (דברים יג) לא תחמול ולא תכסה ונהרג בלי התראה על ידי הכמנת עדים: **עדה** · כ"ג: **ועד שיודיעוהו** · עדיו בשעת התראה שהוא חייב מיתה בבית דין אם יעבור עבירה זו ומיהו אע"ג דלא מזכרי ליה איזו מיתה, התראה היא, ומחייב כרבנן: **רב פפא** · כאביי נמי סבירא ליה דחוששין ללעז ולכבודן של ראשונים והכא דאמר רבי מאיר בג' כגון שהביא עדים עמו בתחלת הזמנתו לדין ואמרו שלא התרו בה לפי שהאשה חבירה היא ולא הוצרכו להתרות בה רבי מאיר סבר אף על גב דחבירה היא לא מיקטלא הלכך לא צריכן לאיכנופי תו עשרים ושלשה אלא שלשה לדון דיני ממונות דכתובה ורבנן סברי כרבי יוסי בר' יהודה: **אלא להבחין** · שלא יכול לומר סבור הייתי שמותר:

*) ישמעו עדים ויבואו ובעינן כ"ג כצ"ל רש"ל ע"ש

דאתרו

רבה אמר דכ"ע כו' כגון דאיכניף כ"ג למידן דיני נפשות · שהביא האב עדים להזימוס(ג) עדי הבעל ולא הספיקו לקבלם עד דאיבדור מחמת אונס או מחמת פחד או להקביל פני המלך או למדידת עגלה ערופה ונשארו רק שלשה ואין לומר שקיבלו ואח"כ איבדור דלא א"ש דוטו לי מיהא: **מיתיבי** כו' בשלמא לרבה תבעו ממון תחלה · כלומר דלא איכניף לדיני נפשות: *__והביא__ האב עדים והזימום · קודם גמר הדין דהשתא ליכא מיתה בזוממין בא לגבות ממון בג' דליכא למיחש ללעז שמא יבואו עדים אחרים ויצטרכו להוסיף דכיון דהוזמו ודאי סהדי שקרי נינהו ובמקום דאיכא נפשות כלומר שיכול לבא לידי נפשות שלא הוזמו אלא הוכחשו בעי כ"ג ותבעו נפשות ה"פ תבעו ממון שיכול לבא לידי נפשות וניחא לפירוש רבינו תם הא דאיצטריך לאביי למימר דכ"ע חוששין ללעז דכולה סוגיא איירי כשהוכחשו עדי הבעל או לא כוונו עדותן ומשום דחוששין ללעז הוי בכ"ג לרבנן דאיכא חששא דלעז(ג) דשייכא מיתה בהתראה סתם דשמא יצטרכו להוסיף אבל לפירוש הקונטרס הכי נמי הוה מצי למימר דכ"ע אין חוששין ללעז אפ"ה הוי לרבנן בעשרים ושלשה וי"מ לפי' הקונטרס דלהכי נקט דכ"ע חוששין ללעז משום רבותא דר' מאיר דאע"ג דחוששין ללעז הוי לר' מאיר בשלשה כיון דליכא למיחש לסהדי אחריני ומיהו קשה לפר"ת למאי דמסיק פלוגתא דמתניתין בפלוגתא דבן זכאי דהשתא מוציא שם רע דרבי מאיר דאמר בשלשה הוי תביעת מאה כסף דקתבע אב ומוציא שם רע בעשרים ושלשה דרבנן היינו בחיוב מיתת האשה ולא בתביעת ממון דאין עדותן בטלה בהכחשת בדיק' לרבנן ועוד דמשמע דקאי אהא דאמר דכולי עלמא חוששין ללעז ואי חוששין ללעז כי איתכחוש נמי ליהוי בכ"ג לרבי מאיר שמא יבואו עדים אחרים ויצטרכו להוסיף ויהיה לעז ומיהו יש ליישב כדמוקי כגון דאיתכחיש בבדיקות איירי נמי שהכחישו אח"כ*)(ד) עדי האב הכחשה גמורה דהשתא לא מקטלא נמי לרבנן ואפ"ה הוו בכ"ג דאיכא למיחש לסהדי אחריני ואע"ג דהני אחריני נמי יהיו מוכחשין בבדיקות מ"מ מיקטלא לרבנן דהכחשה דבדיקות לאו הכחשה היא ולר"מ הוה הכחשה ואין להקשות לפר"ת לאביי ולכולהו אמוראי דלקמן דלא מיחייב מיתה לר"מ היכי מיחייב ק' כסף הא קיי"ל בכתובות דלא מיחייב ק' סלע היכא דלא מצי למיתי לידי חיוב סקילה דאמר בפרק נערה (כתובות דף מד:) המוציא שם רע על הקטנה פטור כיון דלא מצי למיקיימא אם אמת היה הדבר וסקלו ויש לומר דמהאי טעמא לא ממעטינן אלא קטנה דלאו בת עונשין כלל אבל נראה דוחק מה שפירש ר"ת דהכחשה בלא הזמה מחייב ק' סלעים וי"ל לפר"ת שהיא מותרת לבעלה כשלא כוונו עדותן או כשהוכחשו דאי לאו הכי היכי מחייב ק' סלעים הא לא קרינן ביה (דברים כב) ולו תהיה לאשה ויש ללמוד מכאן דאי אתו עדים ואמרו אשת פלוני זנתה דבעי דרישה וחקירה לאוסרה על בעלה וסברא הוא דלא גרע מגזלות וחבלות ובירושלמי מלא רשב"א פלוגתא דאמוראי דאיכא דמפרש פלוגתא לענין כתובה כדמפרש בקונטרס ואיכא דמפרש לענין ק' סלע כדמפרש רבינו תם:

חוששין ללעז וחוששין לכבודן של ראשונים · אע"ג דחוששין ללעז אכתי נפקא לן במאי דחוששין לכבודן של ראשונים (ה)שהביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והזימום וה"ה דהוה מצי למימר אין חוששין לכבודן של ראשונים אבל אין לפרש מדאוששין ללעז כ"ש דחוששין לכבוד של ראשונים כדמוכח מדרבא חדא מה ענין זה אצל זה ועוד דהא לעולא דחוששין רבנן ללעז ולכבודן של ראשונים לא חיישינן דהיכא דהבעל הביא עדים(ו) והביא האב עדים והזימום אמרי רבנן בא לגבות ממון בג' וא"ת אביי ושאר אמוראי דלקמן היכי מוקמי שתבעו ממון בשלשה דלדידהו ליכא לאוקמי כגון שהביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והזימום כדמוקי לעיל כיון דסברי(ז) רבנן דכולי עלמא חוששין לכבודן של ראשונים ויש לומר דלדידהו תבעו ממון היינו שלא התרו בה כלל דליכא מיתה אלא ממון ובקונטרס פירש דמוקי לה כרבא ורבי חייא שהביא הבעל עדים שזינתה והאב הביא עדים והזימום וליכא למיחש לכבודם של ראשונים דדינא אחרינא הוא דמעיקרא הוה בעל תובע ונראה דוחק:

בעדה ועדים והתראה · ומסית נמי צריך עדה אלא משום דכתיב (במדבר לה) והצילו העדה ומסית אין מהפכין בזכותו שאין טוענין למסית אבל לענין עשרים ושלשה דרשינן מהאי קרא דאין סברא לחלק בין מסית לשאר חייבי מיתות ועדים והתראה נמי צריך במסית אלא משום שמכמינין לו עדים וגם אין מתרין בו בפירוש אלא אומרים לו היאך נניח אבינו שבשמים ונעבוד עצים ואבנים *כדתניא פרק ד' מיתות (לקמן דף סז.): **באשה** חבירה · וכגון דאמר שבעל וחזר ובעל דאי לאו הכי מתוך שאין נהרגין שיכולין לומר לאוסרה על בעלה באנו אף אם היא אינה נהרגת ברים היו בודקין (לקמן דף מא.):

דאתרו

עין משפט נר מצוה

עב א ב מיי' פי"ג מהלכות סנהדרין הלכה ג ופ"ש בכ"מ:

רש"ל סר"א [וכ"מ מספקי תוספות]

רבינו חננאל

דהא מתחלה כולהו כי הדדי יתיבו ולא דייני הני עד דמתכנשי כולהו ומותבי עליה דעולא מיהא דתניא וחכ"א תבעו ממון בג' תבעו נפשות בכ"ג בשלמא לרבא הכי קתני תבעו ממון תחלה בשלשה תבעו נפשות בתחלה ואתכנשו כ' [ושלשה] אע"ג דא"ל דונו לי דיני ממונות כיון דאתכנשו בתחלה אע"ג דאיכדרו לא דייני אפילו ממונות אלא בכ"ג קשיא לעולא ופריק רבא מתניתא כגון שהביא הבעל עדים שזינתה ונמצאו זוממין בא לגבות ממון מבעל בשלשה ובמקום דאיכא תביעת נפשות בכ"ג אביי אמר כולי עלמא חיישינן ללעז וכגון שלא התרו בה (כולי עלמא חיישינן ללעז וכגון שלא התרו בה) באיזו מיתה נהרגת אלא התרו בה סתם · ר' מאיר סבר לה כר' יהודה דאמר אינה נהרגת עד שיודיעוהו באיזו מיתה נהרגת וכיון שאין שם דין מיתה ג' דיי · וחכמים סברי כיון שהתרו בה במיתת ב"ד דיי הלכך דיני נפשות הן בכ"ג. פי' דרב פפא ודרב אשי

תת נושא

התראה לחבר (בקי בהלכות)

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אביי וכו' למיחש לסהדי: (ב) תוס' ד"ה רבה וכו' לעדי הבעל: (ג) ד"ה והביא וכו' לרבנן דאיכא חששא דלעז כיון דשייכא מיתה: (ד) בא"ד שהכחישו אח"כ עדי האב לעדי הכחשה הכחשה גמורה וכו' ואפ"ה הוי בכ"ג אע"ג דליכא למיחש לסהדי אחריני מ"מ איכא למיחש שמא יביא עדי הזמה ויזימו לעדי האב שהכחישו לעדי הבעל אי נמי דיש לבעל ב' כתי עדים המכחישות זו"ז בבדיקות דאז שפיר איכא למיחש לסהדי כו' כנ"ל והד"א עם ד"ה מיתיבי: (ה) ד"ה חוששין וכו' כשהביא הבעל: (ו) בא"ד דהיכא דהבעל הביא עדים שזינתה והכ"א: (ז) בא"ד כיון דסברי דכ"ע כנ"ל ותיבת רבנן נמחק:

מסורת הש"ס

[תוספתא פ"א ע"ש]

[שבת קיח: וש"נ]

לקמן ס: [תוספתא פ"י ע"ש]

לקמן מא. עב: מכות ו: ט:

*)עדי האב לעידי הבעל הכחשה וכו' ואפ"ה הוי בכ"ג דליכא למיחש לסהדי אחריני מ"מ איכא למיחש שמא יבואו עדי הזמה ויזומו לעדי האב שהכחישו לעדי הבעל א"נ דיש לבעל ב' כתי עדים המכחישות זו את זו בבדיקות דלא שפיר איכא למיחש שמא יבואו עדים אחרים ואע"ג דהני אחריני וכו' כנ"ל רש"ל

[נ"ל כדתנן]